

EUROPE DIRECT
Jõhvi

MEIE EUROOPA

Europe Directi Jõhvi teabekeskuse infoleht
Nr 42 Laupäev, 19. juuni 2021

EESTI
KAUBANDUS-
TÖÖSTUSKODA

MAAKONNA UUENEV ARENGUSTRATEEGIA: Mitmekesisem majandus, parem elukeskkond

Ida-Viru astub ambitsioonikaid samme roheliseks kannapöördeks

Ida-Virumaa on võtnud suuna mitmekesisemale ja nutikale ettevõtlusele, aga see peab käima käsikäes siinse elukeskkonna arendamisega, tõdesid Ida-Viru arengukonverentsil "Õiglase ülemineku ootuses" osalejad.

SIRLE SOMMER-KALDA
sirle@pohjarannik.ee

Ida-Virumaa majanduse mitmekesistamiseks ja töajõu ümberkorraldamiseks on mõeldud 80 protsenti õiglase ülemineku fondi mahust ehk kokku 273 miljonit eurot.

Näiteks suurinvesteeringute maht on 153 miljonit eurot ja toetus ühe ettevõtte kohta kuni 10 miljonit. "Uusun, et selle raha eest peaksime suutma Ida-Virumaale tuua 20-25 väga ägedat suurt projekti," ütles Ida-Virumaa Tööstusala Arenduse juhataja Teet Kuusmik.

Konkurents töajõu pärast toob palgakasvu

Tema hinnangul on kõige tähtsam saavutada majanduskeskkonna mitmekesistamine. "Peame liikuma ära ühe sektori mõjust ja olema laiapõhjalised, et tekiks uued töökohad, konkurents töajõu pärast, mis viib üles palgad ja toob omakorda kaasa rände pidurdamise."

Uued ettevõtted võiksid Kuusmiku sõnul tulla kasvuvaldkondadest, milleks on rohetehnoloogiad ja uued innovaatsionaalsed lahendused tööstusele.

"Üks suuremaid projekte, mida Ida-Virumaa Tööstusala Arendus ise veab, on Auvere agropark. Endise Narva karjääri territooriumil on plaanis püsti panna ca 1000 hektarit kasvuhooneid ja kasutada ära põlevkivisektori energia võimalused, mida praegu vähe kasutatakse. See on puhas rohepöörde, toidutööstuse ja ringmajanduse projekt. Ägedaid projekte, millega tööd teeme, on meie portfellis umbes 60."

Kuusmik nimetas Aquaphori täisrobotiseeritud veepuhastussüsteemide supertehast, Ragn Selli kaltsiumkarbonaadi tehast ja TBHAWTi tuulegeneraatorite tehast. "Töös on ka näiteks akude, salvestusseadmete, päikesepaneelide komponentide ja vesiniku seadmete tootmise projektid."

Haridus ja teadus annavad üleminekule hoogu

Tallinna tehnikaülikooli Virumaa kolledži direktor Mare Roosileht kinnitas, et teadus ja haridus on õiglase üleminekuks valmis. "Kõikide nende teemadega – rohepöörde, digiteerimise, robotiseerimise – tegelevad ülikoolid aastakümneid. Nüüd on vaja konkreetseid rakendusi, projekte ja tootearendusi, mida ettevõtted vajavad."

Roosilehe sõnul on siinsete haridusasutuste ootus, et kompetentsuskeskused peavad tekkima just Ida-Virumaale. "Sellest on vähe, et kasutame ära Eesti ja välismaa ülikoolide kompetentsi."

Roosileht tõi näiteks sel aastal Virumaa kolledžis loodud digi- ja rohetehnoloogia-

te innovatsioonikeskuse VINDRIK, mis hakkab tegema senisest oluliselt suuremas mahus koostööd Virumaa ettevõtetega tehnikateaduse ja IT valdkonnas. Eesmärgiks on eelisarendada kliimanetraalsuse saavutamiseks olulisi valdkondi.

Narva tööstusparki kavandatud robotika koolitus- ja arenduskeskus toetaks aga ettevõtteid, kes vajavad robotiseerimise valdkonna spetsialiste ja arendustegevusi.

"Kompetentsuskeskused saavad teha erinevaid analüüse ja uuringuid ning valmistada koostöös ettevõtetega just nimelt selliseid tooteid ja teenuseid, mida ettevõtetel vaja on. Ühtlasi tekitavad keskused kõrgepalgalisi, tarku töökohti ning toovad tagasi kõrgharidusega noori," tõdes Roosileht.

Teet Kuusmik rõhutas, et majanduskeskkonna struktuuri muutumise peavad panustama kõik osapooled, leidma oma niši ja olema ambitsioonikad. Samas ei saa ettevõtlus areneda ilma elukeskkonnata. Näiteks üheks Aquaphori supertehase eeltingimuseks on uute elamute ehitus, kus spetsialistid tahaksid elada.

Elukeskkond on oluline, tõdes ka Ida-Viru turismikoordinaator Kadri Jalonen. "Turism ei loo mitte ainult töökohti, vaid ka elukeskkonna. Turismi loodud teenuseid tarbivad ka kõik kohalikud: saame käia spaades ja toidukohtades, kasutada sel aastal avatud Kauksi rannahooneid ja Sillamäe rannapromenaadi. Kindlasti ei oleks teenuseid nii palju, kui neid kasutaks ainult kohalikud."

Auvere elektrijaama lähedusse kavandatavas agropargis saaks ära kasutada nii jääksoojust kui elektritootmise käigus tekkivat süsihappegaasi.

ILJA SMIRNOVA

VEE TASEME TUNNIS MÄÄRAB KÕIGE LÜHEM TUNNILAUD

Ida-Viru ettevõtluskeskuse vanemkonsultant Lauri Jalonen tõdes maakonna uuenevast arengustrateegiast kõneldes, et ainult kõrgepalgalised töökohad inimesi Ida-Virumaal ei hoia ja tunnilda, mis tunnis vett hoivad, tuleb vaadata tasakaalustatult.

"Kes on kokku puutunud jahidusega, see teab, et looma populatsiooni arvukuse määravad kolm asja: toidubaas, varjetingimused ja vaenlaste hulk. Sealjuures määrab populatsiooni suuruse kõige lühem tunnilaud: võib olla palju toitu ja vähe vaenlasi, aga kui puuduvad pesitsemis- ja varjetingimused, siis populatsioon suuremaks kasvada ei saa.

Ega inimese populatsioon looma omast palju ei erine, meil on võib-olla ainult tunnilda rohkem ja need on mitmekesisemad. Miks ma seda räägin? Arengustrateegia ja õiglase ülemineku kava tegemise ajal on meil olnud palju diskussioone selle üle, et teeme kõrgesti tasustatud töökohad ja elanikkonna vähenemise probleem laheneb. See pole nii lihtne. Peame vaatama, kus on kõige lühem tunnilaud, mis paneb piiri meie populatsioonile.

Ida-Virumaal on praegugi palju kõrgepalgalisi töökohti, aga paraku täidavad neid suures osas inimesed, kes Ida-Virumaal ei ela. Nad üürivad kor-

teri, käivad esmaspäevast reedeni tööl ja sõidavad oma koju. Kohta, kus teised tunnilda, mis puudutavad haridust, meelelahutust, tervishoidu, on kõrgemad. Peame kogu aeg katsuma näha tasakaalu pilti. Uus arenguvision, mis on töoversioonina kokku lepitud, formuleerib selgelt soovi muutada vähemalt Eestis rohepöörde ja roheenergeetika eeskujuks ning eestvedajaks. Seal kõrval peab olema atraktiivne ja hea elukeskkond, et inimesed ei lahkuku, kuna neil ei ole siin hea elada. Enam ei piisa sellest, et suudame oma noori siin kinni hoida: meil on vaja väljastpoolt inimesi juurde tuua.

Peame põlevkivi majandusmudelid jõudma mitmekesisemajanduse mudelini. Meil on põlevkivi olnud sada aastat, aga millegipärast on keskmine palk madalam kui näiteks Viljandis, kus ei ole suurtööstust, aga on palju väikesi ettevõtteid, palju pindliiklust ja mõttepindliiklust. Isegi Sillamäe sadama mastaabiga ettevõtte ei suudaks Ida-Viru elu teistpidi keerata, sestap peame vaatama tunnilda tasakaalustatult."

Kliimapöördele pole mõtet vastu seista, seda tuleb võtta kui võimalust

"Tuuleveskitega pole mõtet võidelda. Kui maailm selles suunas liigub, siis pole mõtet meil rääkida, et me tahaksime teises suunas minna," leiab Euroopa Komisjoni Eesti esinduse juht Keit Kasemets.

Eesti on üle 17 aasta saanud osa Euroopa Liitu kuulumise hüvedest. Milleist tulenevad osa inimeste seas meeleolud, et meile pole seda liitu vaja ja astume välja?

Kui neid trende jälgida, siis kindlasti on mingi hulk inimesi pettunud ja seda ka õigustatult. Eestis on olnud palju muutusi ja need toovad paratamatult kaasa ka seda, et on inimesi, kes ei saa nende muutustega hästi hakkama.

Alati on leidunud populistlikke poliitilisi jõude, kes seda ära kasutavad ja näevad keeru-

listele probleemidele ühte või kahte lihtsat lahendust. Annavad signaali, et nende inimeste mured kaovad, kui me Euroopa Liidust lahkume. Kindlasti see niimoodi ei ole.

Vaatame brite – Suurbritannia on ainus, kes on Euroopa Liidust lahkunud. Olgugi et suur ja võimas riik, on ka seal paljud need inimesed, kes hääletasid lahkumise poolt, nüüd väga pettunud. Nad saavad aru, et tegelikult on nende elu veelgi keerulisem. Näiteks väike-ettevõtted ei saa enam Euroopa Liitu eksportida, toetusi on vähem. Populistide pakutavad lihtsad lahendused tegelikult hästi ei tööta.

Majanduskeskkond meie ümber muutub väga kiiresti. See mõjutab ka Ida-Virumaad. Need poliitilised jõud, kes lubavad, et valige meid, siis jääb kõik nii, nagu oli, eksitavad inimesi: elu ei jää endiseks ning nende arengutega tuleb kaa-

sa minna ja näha selles pigem võimalusi, mitte ainult muresid ja probleeme.

Euroopa Komisjonil tuleb otsustada, milliseks kujuneb edaspidi süsinikuheiteme kvoodipoliitika. Kuidas võiks Eesti oma huvivid paremini kaitsta? Põlevkivielektrilanges kvoodipoliitika tõttu konkurentsist kiiremini, kui võis arvata. Kas õlitööstuse puhul, kus süsiniku eraldub mitu korda vähem, võiks tulla üleminek laugem ja siledama las-kumisega?

Tulebki leida tasakaalupunkt. Kliimapöördega peab edasi minema. Samas ei ole ju eesmärk kaotada töökohti, vaid järk-järgult majandust ümber kohandada. Euroopa Liidus on kindlasti päris palju neid riike, kes tahaksid näha veelgi kiiremat fossiilsete kütuste kasutamistest väljumist. Meie naabruses olevad

mitmed Skandinaavia riigid on oma plaanid kliimanetraalsuse lähedale jõudmiseks seadnud 2030. aasta peale.

See ei ole ainult riikide poliitika: väga paljud suured ettevõtted teevad kliimasõbralikumaks muutumiseks suuri investeeringuid. Nende huvi on samuti see, et CO₂ kvoodi hind tõuseks veelgi kiiremini. Pangad on oma laenupoliitikat muutnud, investeerimisfondid ei rahasta enam fossiilsete kütustega seotud projekte. See ei toimu ainult Euroopas. Ameerika uus president on öelnud, et nende eesmärk on sama, mis Euroopa Liidul.

Eestil ei tasu kõige optimistlikumate eestkõneleja te tempoga kaasa minna, kui meie olukord on teistsugune, tuleb jälgida, et me ei kahjustaks oma konkurentsivõimet. Aga samas tuleb aru anda, et pääsu sellest ei ole ja muutus peab toimuma. Tuuleveskite-

ga pole mõtet võidelda. Kui maailm selles suunas liigub, siis pole mõtet meil rääkida, et me tahaksime teises suunas minna.

Eestis me pikka aega ei arvestanud selle arenguga ja sellega lasime palju aega käest. Nüüd tuli see CO₂ kvoodi hinnatõus ootamatult ja seetõttu on ka mõju suur. Meil on 20-30 aastat aega kliimanetraalsuse jõudmist ette valmistada, saame seda järk-järgult teha.

Samas ei pruugi nii palju aega üldse olla. Kui kvoodipoliitika muutub veelgi karmimaks ja tonni hind läheb üle saja euro juba kolme-aasta pärast, siis on ka õlitööstusel lõpp käes, sõltumata sellest, mida valitsus koalitsioonileppesse kirja paneb.

Nõus. Ega Eesti ei ole selles samuti üks. Riikide kõrval, kes tahaksid kliimanetraalsuse jõuda kiiremini, on

Keit Kasemetsa sõnul tuleb kliimapöörde tempos leida tasakaalupunkt, et seejuures ei saaks kannatada konkurentsivõime. ELMO RIIG / Scanship

ka päris palju riike, kes fossiilsete kütuste osakaal on väga suur. Ma arvan, et läbirääkimiste käigus leitakse lõpuks selline kompromiss, mis ikkagi kõigile sobib.